

LAKIALOITE 15/2014 vp

Laki avioliitossa synnyttävän naisen varhennetusta eläke-etuudesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloite koskee avioliitossa synnyttävälle naisille myönnettävää varhennettua eläke-etuutta. Etuuden saamisen edellytyksenä olisi voimassa oleva miehen ja naisen välinen avioliitto ja sen aikana naiselle syntyvät 1—3 lasta. Ainakin toisen puolisoista olisi oltava Suomen kansalainen ja naisen olisi työskenneltävä Suomessa tai oltava suomalaisen työnantajan palveluksessa.

Varhennetulla eläke-etuudella ei olisi vaikutusta eläkkeen määrään. Eläkkeen määrä laskettaisiin laskennallisesti lakisääteiseen eläkeikään asti sen mukaan, kuin siitä säädetään työntekijän, merimies-, yrittäjän, maatalousyrittäjän, valtion, kunnallisessa, evankelis-luterilaisen

kirkon eläkelaiissa, ortodoksisesta kirkosta annetussa, Kansaneläkelaitoksesta annetussa tai eräiden eläkesäännösten soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annetussa laissa taikka Suomen Pankista annetun lain nojalla annetussa eläkesäännössä.

Aloitteen tarkoituksena on saattaa työeläkejärjestelmä vastaamaan suomalaisen työ- ja perhe-elämän tarpeita. Muutokselle on talous- ja sosiaalipoliittisten tavoitteiden lisäksi tarvetta myös sen eettisen ja kulttuurisen arvoperustan takia. Ehdotetun muutoksen seurauksena työelämässä olevia naisia ja miehiä kohdeltaisiin työeläketurvan osalta yhdenvertaisella tavalla.

PERUSTELUT

Yleisperustelut

Aloitteessa ehdotetaan säädettäväksi uusi laki avioliitossa synnyttävän naisen varhennetusta eläke-etuudesta. Aloite eläkelainsäädännön muuttamiseksi on merkittävä maamme eläkejärjestelmien kannalta, koska se vahvistaa suomalaisen työeläkejärjestelmän kestävyyttä suomalaisen työelämän tarpeita vastaavalla tavalla. Samalla aloite tekee järjestelmästä eläketurvan määrätymisen osalta oikeudenmukaisemman, koska sen tavoitteena on säilyttää suomalaiskan-

sallinen väestö Suomessa. Lain soveltaminen lähinnä avioitumisiässä oleviin nuoriin naisiin on merkityksellinen myös eri-ikäisten henkilöiden yhdenvertaisen kohtelun kannalta, koska se asettaa nuoremman sukupolven tasa-arvoisempaan asemaan suuren ikäluokan kanssa eläkejärjestelmän sisällä. Uusi eläke-etuuden määrätymissääntö lisäisi miesten ja naisten välistä yhdenvertaisuutta työelämässä, koska eläke laskettaisiin samalla tavalla siitä riippumatta, onko nai-

nen synnyttänyt lapsia tai saanut sen jälkeistä kotihoidon tukea lasten hoidon takia.

Aloitteen tavoite suomalaisten lapsiperheiden tukemisesta vastaa valtion maanhankinta- ja maankäyttölainsäädännön säätämisen aikaisia (1945—1958) tavoitteita. Tuolloin Suomen valtio jälleenrakensi Suomea myöntämällä maksuhelpotuksia useampilapsisille suomalaisperheille, jotka hankkivat asutustiloja.

Maanhankintalain (396/1945) mukaan asutus-tilallinen, jolla oli hallintasopimusta laadittaessa vähintään kolme lasta, sai lainaansa maksuhelpotusta viidestä viiteentoista prosenttia tilan hinnasta riippuen kolmannen ja kunkin sitä seuraavan lapsen osalta. Jokaisesta tällaiseen perheeseen myöhemmin syntyvästä lapsesta annettiin yksi vapaavuosi lainan vuotuismaksuista eli viisi prosenttia lainan alkuperäisestä määrästä.

Myös maankäyttölain (359/1958) mukaisissa toimituksissa vuosina 1958—1977 asukkaaksi hyväksytyt tilalliset kanssa voitiin tehdä ensin hallintasopimus ennen tilan myyntiä. Tilan myyntihinnan takaisinmaksuaika voitiin määrätä enintään 31 vuoden pituiseksi, ja takaisinmaksu alkoi vasta hallintasopimuksen voimassaolon päätyttyä. Velalliselle voitiin myöntää lasten lukumäärän perusteella maksuvapautuksia enintään viisi vuotta ja yhteensä enintään viisitoista vuotta.

Tietoa lapsilukuun perustuvien maksuhelpotusten kokonaislukumäärästä ei ole, mutta alueelliset selvitykset osoittavat, että lainahelpotuksen saaneilla asustilallisilla oli selvästi enemmän lapsia kuin muilla tilallisilla ja lapset syntyivät perheisiin lyhyin väliajoin. Lisäksi vuosien 1948—1959 valtion tilinpäätöstiedot osoittavat, että lainojen alennuksista sekä vapaavuosista aiheutui menoja yhteensä noin 370 miljoonaa markkaa vuoden 2001 rahanarvossa. Korkeimmillaan menot olivat vuosina 1952—1956. Maksuhelpotus vaikutti siten suoraan syntyvyyden kasvuun.

Aloitteessa esitetty korvausmenettely vastaa hallituksen 10 päivänä syyskuuta 2002 hyväksymää täydentävää sopimusta yksityisalojen työeläkejärjestelmän kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi, jossa hallitus samalla sitoutui anta-

maan esityksen eläkkeen karttumisesta alle kolmevuotiaan lapsen hoitoajalta sekä opiskeluajalta ja työeläkeratkaisua vastaavista kansaneläke-muutoksista.

Esitetylle etuudelle on väestörakenteessa sekä työ- ja yritys-elämässä tapahtuneiden muutosten takia sosiaali- ja talouspoliittista tarvetta. Tarve suomalaisten lapsiperheiden tukemiseen on tällä hetkellä ilmeinen ja maahanmuuton lisääntymässä yleisesti todettu tosiasia.

Sosiaalipoliittisesti eläke-etuudella on tarkoitus palkita eläkejärjestelmän kautta naisia, jotka saavat avioliitossa syntyneitä suomalaisia lapsia. Nainen olisi oikeutettu eläke-etuuteen synnyttäessään avioliiton aikana vähintään yhden ja enintään kolme lasta. Eläke-etuus olisi naisille suoraa tulonsiirtoa, joka alkaisi vähintään kolme ja enintään seitsemän vuotta ennen lakisäätöisen eläkeiän alkamista.

Etuus kohdistuisi nykyistä selkeämmin niihin perheisiin, joissa suomalaiskansallista väestöä on mahdollista lisätä nykyisestä. Lapsiperheen olisi helppo hahmottaa etuudesta tuleva todellinen hyöty ja tehdä sen perusteella perheen kannalta oikeita ratkaisuja tai valintoja.

Talouspoliittisesti eläke-etuutta koskevalla aloitteella on tarkoitus elvyttää suomalaista väestönkasvua ja varmistaa sen avulla riittävä suomalaisen työvoiman saatavuus ja yrittäjyys myös tulevaisuudessa.

Tilastokeskuksen 28.1.2014 julkistamien ennakkotietojen mukaan Suomessa syntyneiden määrä laski kolmena vuonna peräkkäin. Vuonna 2013 maamme väkiluku kasvoi 23 940 hengellä, mikä on 1 470 henkeä vähemmän kuin vuonna 2012. Suomessa syntyi kaikkiaan 58 120 lasta, mikä on 1 370 lasta ja 2,3 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2012. Samanaikaisesti maahanmuuttajaperheiden syntyvyys Suomessa on kantaväestöön verrattuna kasvanut. Suomen kantaväestön kasvu on hidastunut erityisen merkittävästi vuosina 1946—1950 syntyneiden suurten ikäluokkien syntyvyyslukuihin verrattuna. Kyseisenä ajanjaksona lapsia syntyi keskimäärin 104 700 vuodessa eli viisi kertaa enemmän kuin tänä päivänä.

Väestön määrän kasvusta jo 71 prosenttia johdetaan ulkomailta Suomeen tulevista maahanmuuttajista. Tilastokeskuksen 6.11.2013 julkistaman tiedon mukaan ulkomaalaistaustaisia työllisiä oli Suomessa vuonna 2011 yhteensä 101 300. Heidän osuutensa kaikista työllisistä oli noin neljä prosenttia. Yrittäjiä ulkomaalaistaustaisista työllisistä oli noin 11 prosenttia. Syntyperältään ulkomaalaisista työllisistä alle 35-vuotiaita oli 42 prosenttia, mikä oli 10 prosenttiyksikköä enemmän verrattuna samanikäisiin syntyperältään suomalaisiin työllisiin.

Väestönkasvun hidastuessa huoltosuhte on muuttumassa entistä negatiivisemmaksi kanta-väestön ikääntyessä ja suomalaisen työikäisen väestön määrän vähentyessä. Huoltosuhteen epätasapainoa on pyritty korjaamaan rekrytoimalla yhä lisääntyvässä määrin Suomeen tulevia maahanmuuttajataustaisia työntekijöitä. Ratkaisu ei kuitenkaan ole ulkomainen työvoima, vaan suomalaisen työvoiman varmistaminen nyt ja jatkossa.

Talous- ja sosiaalipoliittisten tavoitteiden lisäksi etuus on perusteltavissa sen merkittävän eettisen ja kulttuurisen arvon takia. Uudistus vaikuttaisi mitä ilmeisimmin miesten ja naisten välisten parisuhteiden laillistamiseen kasvattamalla avioliitossa olevien osuutta parisuhteiden määrästä. Tilastokeskuksen 19.4.2013 julkistamien väestönmuutostietojen mukaan vuonna 2012 solmittujen avioliittojen määrä kasvoi hieman edellisestä vuodesta. Avioliittoja solmittiin 28 878, mikä oli 470 enemmän kuin edellisellä vuonna. Avioituminen ei tilastojen mukaan nykyisin keskity selvästi yhteenkään ikäryhmään, vaan jakautuu usean ikäryhmän kesken. Vuonna 2012 ensimmäisen kerran avioituneiden naisten keski-ikä oli 30,8 vuotta ja miesten 33,1 vuotta. Tilastot osoittavat, että ensimmäistä avioliittoa solmivat henkilöt ovat vuosi vuodelta yhä vanhempia. Ensimmäisen kerran avioituvien naisten keski-ikä on kohonnut kahdessa vuosikymmenessä lähes neljä vuotta ja miesten hieman yli neljä vuotta. Lakialoitteen hyväksymisen seurauksena naisten avioitumisen keski-ikä todennäköisesti varhentuisi takaisin alle 30 vuoteen. Avioituvien naisten ikärakenteessa tapahtuvan

muutoksen lisäksi aloite parantaisi avoliittoihin verrattuna monien synnyttävien naisten perheoikeudellista ja sosioekonomista asemaa.

Etuuden täytäntöönpano on hallinnollisesti helppo toteuttaa, koska työeläkejärjestelmässä käytetään jo nykyisin yhteisiä eläkkeenlaskentasovelluksia palvelujen tuottamista koskevissa menettelyissä. Myös etuuden saajia koskevien tietokantojen perustaminen ja tiedon kerääminen on helpompi toteuttaa nykyisen tietojärjestelmän avulla, koska etuus myönnettäisiin vasta lain voimaantulon jälkeen avioliiton solmiville ja synnyttävälle naisille.

Suomalaisen perhepolitiikan sekä työn ja yrittämisen kannalta on edellä todetut seikat huomioon ottaen perusteltua ja tarkoituksenmukaista sisällyttää varhennetun eläke-etuuden kaltainen järjestelmä osaksi Suomen nykyistä eläkejärjestelmää. Etuus kohdistuisi niihin perheisiin, joissa lain voimaantulon jälkeen miehen ja naisen välillä solmitaan tässä laissa tarkoitettu avioliitto ja johon syntyy 1—3 lasta.

Yhteiskunnalliset vaikutukset

Lakialoitteen yhteiskunnalliset vaikutukset synnyttävien lasten ja naisten eläkkeelle siirtymisen osalta näkyvät viiveellä ja täydellä teholla vasta pidemmällä aikavälillä. Aloitteen yhteiskunnallinen vaikutus näkyy ensi vaiheessa siinä, että laki kaventaisi naisten ja miesten eläketurvan välistä eroa parantamalla synnyttävien ja kotihoidon tukea saavien naisten eläketurvaa. Tämä on nyt annettavan lakialoitteen tuoma selvä parannus nykytilaan nähden.

Julkistaloudelliset vaikutukset

Esitetty uudistus ei alkuvaiheessa aiheuttaisi julkistaloudellisia kustannuksia, koska eläke-etuus konkretisoituisi vasta lain voimaantulon jälkeen kolmen-neljänkymmenen vuoden kuluttua.

Kustannusvaikutuksia olisi mahdollista selvittää vasta lähempänä naisten eläke-etuuden alkamisajankohtaa. Lisäksi uudistuksen vaikutus vihkimisten määrään ja syntyvyyden kasvuun sisältää suuren joukon epävarmuustekijöitä, mikä vuoksi laskelmat aloitteen kaikista julkista-

loudellisista vaikutuksista on mahdollista tehdä vasta tulevien vuosikymmenten aikana.

Aloitteella ei ole merkittäviä valtiontaloudellisia vaikutuksia etuuden maksamista koskeviin hallinnointikustannuksiin. Eläkelaitosten hallintoa on jo nykyisin kehitetty sellaiseksi, että eläkelaitosten kautta voidaan hoitaa esimerkiksi valtion korvaama alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta etuuden saajalle maksettava eläke (laki 644/2003; VEKL).

Muita aloitteeseen vaikuttavia seikkoja

Lain voimaantulo Ahvenanmaalla edellyttää, että lakialoitteen hyväksymisen jälkeen oikeusministeriössä valmistellaan lain nojalla tasavallan presidentin asetus Ahvenanmaan maakunnan tehtävistä koskien lakia avioliitossa synnyttävän naisen varhennetusta eläke-etuudesta.

Yksityiskohtaiset perustelut

1 §. Varhennettu eläke-etuus. Aloitteessa ehdotetaan säädettäväksi erillinen laki avioliitossa synnyttäviä naisia koskevasta varhennetusta eläke-etuudesta. Lain tarkoituksena on parantaa suomalaiskansallisten perheiden asemaa ja pahlauttaa perinteinen perhekäsitys kunniaan turvaamalla avioliitossa synnyttävälle naiselle oikeus varhennettuun eläke-etuuteen. Nainen olisi oikeutettu lakialoitteen kattamaan eläke-etuuteen aviomiehensä kanssa saamistaan kolmesta ensimmäisestä lapsesta.

Lain mukaisen eläke-etuuden rahoituksesta vastaisi valtio. Naisten eläketurvaa parannettaisiin sen mukaisesti verorahoitteisesti.

2 §. Varhennetun eläke-etuuden edellytykset.

Säännöksessä säädettäisiin eläke-etuuden edellytyksistä. Säännöksen mukaan ainakin toisen aviopuolisoista tulisi olla Suomen kansalainen. Lisäksi edellytettäisiin, että nainen työskentelee Suomessa tai on suomalaisen työnantajan palveluksessa.

3 §. Varhennetun eläke-etuuden laskeminen.

Säännös sisältäisi varhennettua eläke-etuutta koskevan laskentasäännön. Eläke-etuus varhen-

taisi naisen eläkeikää kolme vuotta, jos nainen avioliitossa ollessaan synnyttäisi perheeseen yhden lapsen. Jos nainen synnyttäisi avioliitossa enemmän kuin yhden lapsen, naisen eläke-etuus varhentuisi toisen lapsen syntymän takia kaksi vuotta lisää ja kolmannen lapsen syntymästä vielä kaksi vuotta. Naisen eläke-etuus voisi siten synnyttämisen seurauksena varhentua kolme, viisi tai seitsemän vuotta lakisääteiseen eläkeikään verrattuna.

Eläke-etuus otettaisiin naisen eläkekertymässä laskennallisesti huomioon tämän lakisääteiseen eläkeikään asti.

4 §. Varhennetun eläke-etuuden määrä. Varhennetulla eläke-etuudella ei olisi vaikutusta eläkkeen määrään. Varhennettu kolmen, viiden tai seitsemän vuoden pituinen eläke-etuus sisällytettäisiin lakisääteiseen eläkeikään ja eläkkeen määrä laskettaisiin jonkin seuraavan lain tai eläkesäännön mukaisella tavalla: työntekijän eläkelaki (395/2006), merimieseläkelaki (1290/2006), yrittäjän eläkelaki (1272/2006), maatalousyrittäjän eläkelaki (1280/2006), valtion eläkelaki (1295/2006), kunnallinen eläkelaki (549/2003), evankelis-luterilaisen kirkon eläkelaki (261/2008), ortodoksisesta kirkosta annettu laki (985/2006), Kansaneläkelaitoksesta annettu laki (731/2001), Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 11 §:n 2 momentin 6 kohdan nojalla annettu eläkesääntö tai eräiden valtakunnassa voimassa olevien valtion eläkkeitä koskevien säännösten soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annettu maakuntalaki (ÅFS 54/2007).

Etuuden laskemiseen tai määrään ei vaikuttaisi naiselle synnyttämisen jälkeen myönnetty kotihoidon tuki. Kun palkattomuuden syynä on lapsenhoito, palkattoman ajan pienentävä vaikutus eläkepalkkaan on estetty tässä laissa olevan erityissäännöksen nojalla. Suomalaisen perhepolitiikan edun mukaista on edistää lasten tasa-painoista kehitystä puuttumatta naisten saamaan eläke-etuuteen. Naisen olisi kuitenkin ilmoitettava kotihoidon tukea koskevassa hakemuksessaan Kansaneläkelaitokselle tai kotihoidon tukea Ahvenanmaalla myöntävälle kunnalle, onko

hän estynyt tekemästä ansiotyötä alle kolmivuotiaan lapsen hoidon vuoksi. Ilmoitus olisi tarpeen tämän lain mukaisen etuuskäsittelyn takia.

5 §. Etuuden maksava eläkelaitos. 4 §:ssä viitattun lain mukainen eläkelaitos huolehtisi tämän lain toimeenpanosta. Tarkoituksena on, että menettelyn osalta noudatettaisiin soveltuvin osin valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003; VEKL) mukaista menettelyä.

Jos hakijalla on oikeus saada eläkettä Euroopan unionin henkilöstösääntöjen perusteella ja hakijan eläkeoikeus on siirretty Euroopan unionin eläkejärjestelmään, lain toimeenpanosta huolehtisi se eläkelaitos, joka vastaa asianomaisen eläkelain mukaan julkishallinnon palveluksessa olevien eläkeasioista. Menettely vastaisi VEKL:n mukaista menettelyä siten, kuin siitä säädetään laissa 473/2010. Kunnallinen eläkelaitos huolehtii nykyisin EY-virkamiesten Suomen työeläkejärjestelmään palauttamista eläkeoikeuksista, minkä vuoksi on tarkoituksenmukaista, että laitos hoitaa etuuden laskemisen ja suorittamisen myös silloin, kun henkilön eläkeoikeus on siirretty EY:n eläkejärjestelmään. Tämän lain mukainen etuus voitaisiin suorittaa hakemuksesta aikaisintaan siinä vaiheessa, kun henkilöllä on oikeus saada eläkettä Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen ja näiden yhteisöjen muuta henkilöstöä koskevien palvelussuhteen ehtojen vahvistamisesta sekä yhteisöjen virkamiehiin tilapäisesti sovellettavien erityisten toimenpiteiden laatimisesta annetun neuvoston asetuksen (ETY, Eurotom; EHTY) N:o 259/68 perusteella.

6 §. Toimeenpanoa koskevat säännökset. Säännöksen mukaan eläkelaitokset suorittaisivat tämän lain nojalla maksettavan etuuden sen mukaisesti, mitä menettelystä säädetään lain 4 §:ssä tarkoitettussa laissa tai eläkesäännössä. Menettely olisi yhdenmukainen voimassa olevan eläkelainsäädännön ja nykyisen etuuskäytännön kanssa.

Säännöksen 2 momentti vastaisi menettelyn ja eläkelakeja koskevien pykäläviittausten osalta VEKL:ia. Eläketurvakeskus antaisi hakijalle pyynnöstä päätöksen lain 1—4 §:ssä tarkoitetuista edellytyksistä, jos eläkelaitos ei olisi antanut asiasta päätöstä työntekijän eläkelain (395/2006; TyEL) 75 §:n 6 momentin, merimieseläkelain (1290/2006; MEL) 81 §:n 6 momentin, yrittäjän eläkelain (1272/2006; YEL) 69 §:n 5 momentin tai maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 75 §:n 5 momentin perusteella.

Työntekijöille lähetetään eri eläkelakien nojalla vuosittain työntekijän eläkeote, jossa ilmoitetaan muun muassa peruste ja aika, jolta etuutta karttuu tämän lain mukaan. Jos työntekijä havaitsee eläkeotteella olevassa tiedossa puutteen tai virheen, otteen toimittaneen eläkelaitoksen on työntekijän vaatimuksesta selvitettävä tietojen oikeellisuus. Työntekijällä on oikeus saada tästä valituskelpoinen päätös. Työntekijällä tai yrittäjällä, joka on saanut päätöksen jonkin edellä mainitun lainkohdan perusteella, ei ole tarvetta saada samasta asiasta päätöstä enää tämän lain perusteella. Julkisten alojen palvelussuhteessa oleville henkilöille on mahdollisuus saada vastaavanlainen päätös asiasta tämän lain perusteella.

Säännöksen 3 momentti vastaisi myös voimassa olevaa VEKL:ia. Sen mukaisesti Eläketurvakeskuksen päätöksen osalta sovellettaisiin, mitä työntekijän eläkelaisissa säädetään Eläketurvakeskuksen osalta asian käsittelystä, päätöksen antamisesta, tietojen saannista ja luovutuksesta sekä muutoksenhakumenettelystä ja lainvoimaisen päätöksen poistamisesta.

Säännöksen 4 momentin mukaan Eläketurvakeskus olisi velvollinen rekisteröimään etuuden määrittämiseksi tarvittavat tiedot.

7 §. Selvityksenanto- ja ilmoitusvelvollisuus.

Esityksen mukaan eläkelaitoksen tai Eläketurvakeskuksen pyynnöstä hakijan olisi esitettävä selvitys siitä, että hän täyttää etuuden saamisen edellytykset. Säännös on tarpeen varmistamaan viranomaisille riittävät ja oikeat tiedot kaikissa tilanteissa.

Säännöksen 2 momentin mukaan Kansaneläkelaitoksen ja kotihoidon tukea maksavan Ahvenanmaan kunnan olisi ilmoitettava Eläketurvakeskukselle hallussaan olevat 1 momentissa ja 4 §:n 2 momentissa tarkoitetut tiedot hakijasta etuuden ratkaisemista varten.

8 §. *Rahoitus.* Säännöksen mukaan tämän lain mukaisen etuuden sekä Eläketurvakeskukselle ja eläkelaitoksille siitä aiheutuvat menot ja kulut rahoitettaisiin valtion varoista suorittamalla vuosittain Eläketurvakeskukselle sen hakemuksesta sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukainen korvaus. Etuus on työeläkkeestä erillinen osa, joka maksettaisiin työeläkkeen yhteydessä. Valtio rahoittaisi etuuden siitä aiheutuvine hallintokustannuksineen siinä vaiheessa, kun etuus tulisi työeläkkeen yhteydessä maksuun.

Eläketurvakeskus hyvittäisi valtiolta saatuja varoja eläkelaitoksille edellä mainittujen sosiaali- ja terveysministeriön perusteiden mukaisesti. Valtion maksuliikenne hoidettaisiin Eläketurvakeskuksen kautta työeläkelaitoksille.

Kansaneläkelaitoksella ja kotihoidon tukea maksaneella Ahvenanmaan kunnalla olisi oikeus saada korvaus 7 §:ssä tarkoitetun ilmoituk-

sen tekemisestä. Kansaneläkelaitoksella ja Ahvenanmaan kunnalla olisi oikeus saada korvausta hoitamastaan tiedonvälityksestä etuuden määrittämistä varten.

9 §. *Tarkemmat säännökset.* Pykälä sisältäisi asetuksenantovaltuuden. Varhennetusta eläkeetuudesta annettaisiin tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella.

10 §. *Voimaantulo.* Pykälässä säädettäisiin lain voimaantulosta. Tarkoitus on, että laki tulisi voimaan heti, kun eduskunta on sen hyväksynyt ja tasavallan presidentti sen vahvistanut.

Lain voimaantulo Ahvenanmaan maakunnassa edellyttäisi tasavallan presidentin erikseen tämän lain nojalla antamaa asetusta.

Oikeus lain 3 §:n mukaisesti laskettuun etuuteen olisi vasta tämän lain voimaantulon jälkeen lain tarkoittamassa avioliitossa synnyttävillä naisilla.

Ennen tämän lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä sen edellyttämiin toimenpiteisiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

avioliitossa synnyttävän naisen varhennetusta eläke-etuudesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Varhennettu eläke-etuus

Tässä laissa säädetään avioliitossa synnyttävälle naiselle myönnettävästä varhennetusta eläke-etuudesta. Etuutta kertyy miehen ja naisen avioliitossa syntyvästä kolmesta ensimmäisestä lapsesta.

Eläke-etuus suoritetaan valtion varoista siten kuin siitä tässä laissa säädetään.

2 §

Varhennetun eläke-etuuden edellytykset

Etuuden saamisen edellytyksenä on, että ainakin toinen 1 §:ssä tarkoitetuista puolisoista on Suomen kansalainen ja nainen työskentelee Suomessa tai on suomalaisen työnantajan palveluksessa.

3 §

Varhennetun eläke-etuuden laskeminen

Avioliitossa olevan naisen eläke-etuutta varhennetaan ensimmäisen lapsen syntymän johdosta kolme vuotta. Jos nainen synnyttää avioliitossa enemmän kuin yhden lapsen, naisen eläke-etuutta varhennetaan toisesta lapsesta kaksi vuotta lisää ja kolmannelta lapsesta vielä kaksi vuotta. Naisen eläke-etuus voi synnyttämisen seurauksena varhentua vähintään kolme vuotta ja enintään seitsemän vuotta lakisääteiseen eläkeikään verrattuna.

Eläke-etuus otetaan naisen eläkekertymässä laskennallisesti huomioon tämän lakisääteiseen eläkeikään asti.

4 §

Varhennetun eläke-etuuden määrä

Varhennetulla eläke-etuudella ei ole vaikutusta eläkkeen määrään. Eläkkeen määrästä säädetään alla mainittujen lakien ja eläkesääntöjen nojalla:

- 1) työntekijän eläkelaki (395/2006);
- 2) merimieseläkelaki (1290/2006);
- 3) yrittäjän eläkelaki (1272/2006);
- 4) maatalousyrittäjän eläkelaki (1280/2006);
- 5) valtion eläkelaki (1295/2006);
- 6) kunnallinen eläkelaki (549/2003);
- 7) evankelis-luterilaisen kirkon eläkelaki (261/2008);
- 8) ortodoksisesta kirkosta annettu laki (985/2006);
- 9) Kansaneläkelaitoksesta annettu laki (731/2001);
- 10) Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 11 §:n 2 momentin 6 kohdan nojalla annettu eläkesääntö; tai
- 11) eräiden valtakunnassa voimassa olevien valtion eläkkeitä koskevien säännösten soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annettu maakuntalaki (ÅFS 54/2007).

Etuuden laskemiseen tai määrään ei vaikuta naiselle synnyttämisen jälkeen myönnetty kotihoidon tuki. Naisen on kuitenkin ilmoitettava

kotihoidon tukea koskevassa hakemuksessaan Kansaneläkelaitokselle tai kotihoidontukea Ahvenanmaalla myöntävälle kunnalle, onko hän esynyt tekemästä ansiotyötä alle kolmivuotiaan lapsen hoidon vuoksi.

5 §

Etuuden maksava eläkelaitos

Etuuden laskee ja suorittaa 4 §:ssä tarkoitettun lain mukaista eläketurvaa hoitava työntekijän eläkelain 107 §:n mukainen eläkelaitos ja muissa kuin mainitun lainkohdan tarkoittamissa tilanteissa hakijan eläketurvan järjestänyt viimeinen eläkelaitos myöntämänsä etuuden alkamishetkestä lukien. Jos eläketurvaa hoitavia eläkelaitoksia on samanaikaisesti kaksi tai useampia, tämän lain mukaisen etuuden suorittaa se eläkelaitos, jossa eläketurva on järjestetty pääasiallisen ansiotyön perusteella.

Jos hakijan eläkeoikeus on siirretty Euroopan unionin eläkejärjestelmään eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä annetun lain (165/1999) perusteella, tämän lain mukaisen etuuden laskee ja suorittaa etuuden saajan hakemuksesta se eläkelaitos, joka vastaa asianomaisen eläkelain mukaan julkishallinnon palveluksessa olevien eläkeasioista. Etuus suoritetaan siitä ajankohdasta lukien, josta henkilöllä on oikeus saada eläkettä Euroopan unionin henkilöstösääntöjen perusteella.

6 §

Toimeenpanoa koskevat säännökset

Eläkelaitoksen tämän lain nojalla suorittamaan etuuteen sovelletaan, mitä 4 §:ssä tarkoitettussa laissa tai eläkesäännössä säädetään asian käsittelystä, päätöksen antamisesta, eläkkeen maksamisesta, määräytymisestä ja takaisinperinnästä, tietojen saannista ja luovutuksesta, muutoksenhakumenettelystä sekä lainvoimaisen päätöksen poistamisesta.

Eläketurvakeskus antaa tämän lain nojalla hakijalle pyynnöstä päätöksen 1—4 §:ssä tarkoite-

tuista edellytyksistä, jos eläkelaitos ei ole antanut asiasta päätöstä työntekijän eläkelain 75 §:n 6 momentin, merimieseläkelain 81 §:n 6 momentin, yrittäjän eläkelain 69 §:n 5 momentin tai maatalousyrittäjän eläkelain 75 §:n 5 momentin perusteella.

Eläketurvakeskuksen päätöksen osalta sovelletaan, mitä työntekijän eläkelaisissa säädetään Eläketurvakeskuksen osalta asian käsittelystä, päätöksen antamisesta, tietojen saannista ja luovutuksesta sekä muutoksenhakumenettelystä ja lainvoimaisen päätöksen poistamisesta.

Eläketurvakeskus on velvollinen rekisteröimään etuuden määräämiseksi tarvittavat tiedot.

7 §

Selvityksenanto- ja ilmoitusvelvollisuus

Eläkelaitoksen tai Eläketurvakeskuksen pyynnöstä hakijan on esitettävä selvitys siitä, että hän täyttää etuuden saamisen edellytykset.

Kansaneläkelaitoksen ja kotihoidon tukea maksavan Ahvenanmaan kunnan on ilmoitettava Eläketurvakeskukselle hallussaan olevat 1 momentissa ja 4 §:n 2 momentissa tarkoitetut tiedot hakijasta.

8 §

Rahoitus

Tämän lain mukaisesta etuudesta ja siitä Eläketurvakeskukselle ja eläkelaitoksille aiheutu-

vista menoista ja kuluista on vuosittain suoritettava valtion varoista Eläketurvakeskukselle sen hakemuksesta sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukainen korvaus.

Eläketurvakeskus hyvittää valtiolta saatuja varoja eläkelaitoksille sosiaali- ja terveysministeriön perusteiden mukaisesti.

Kansaneläkelaitoksella ja kotihoidon tukea maksaneella Ahvenanmaan kunnalla on oikeus saada korvaus 7 §:ssä tarkoitettusta ilmoitukselta.

9 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset etuuden saamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

10 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan heti, kun eduskunta on sen hyväksynyt ja tasavallan presidentti sen vahvistanut.

Lain voimaantulo Ahvenanmaan maakunnassa edellyttää tasavallan presidentin tämän lain nojalla antamaa asetusta.

Oikeus lain 3 §:n mukaisesti laskettuun etuuteen on tämän lain voimaantulon jälkeen lain tarkoittamassa avioliitossa synnyttävillä naisilla.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 2 päivänä huhtikuuta 2014

Pentti Kettunen /ps
Juha Väättäinen /ps
Lea Mäkipää /ps
Pertti Virtanen /ps

Lauri Heikkilä /ps
Ismo Soukola /ps
Teuvo Hakkarainen /ps
Pentti Oinonen /ps